

Kevesebb hulladékot!

/Készült a Föld Barátai (Friends of the Earth, FoE) és az Európai Környezetvédelmi Iroda (European Environmental Bureau, EEB) nemzetközi környezetvédelmi szervezetek anyaga alapján./

Az Unió legfőbb hulladékos jogszabályának felülvizsgálata lehetőséget ad az erőforrás-felhasználás hatékonyságának növelésére és a globális felmelegedés csökkentésére.

I. BEVEZETÉS

A hulladékpolitika kulcsszerepet játszhat abban, hogy Európa fenntarthatóságát segítsük, az erőforrás-felhasználás hatékonyságát minél inkább javítsuk, és az éghajlatra gyakorolt hatásunkat a lehető legkisebbre csökkentsük. Az erőforrások hatékonyabb felhasználása egyrészt csökkenti a környezetszennyezést, másrészt több erőforrást hagy meg a világ többi részének, különösen a szegény országoknak.

Az EU tagállamok hulladékpolitikájának jelentős része európai szinten dől el. Az ezt meghatározó EU jogszabályok közül az egyik legfontosabb a Hulladék keretirányelv, melynek felülvizsgálata és módosítása január óta zajlik.

A hulladékokról szóló keretirányelv módosítása elősegítheti

- az újrafeldolgozás elterjedését
- az újrafeldolgozható és komposztálható anyagok lerakásának és égetésének elkerülését
- hogy Európa valóban intézkedéseket hozzon a hulladékkeletkezés megelőzésére
- hogy a hulladék ne lerakókra és égetőkbe kerüljön.

Miért fontos a Hulladék Keretirányelv tartalma?

A Hulladék keretirányelv eredeti változata 1975-ben készült, azóta többször is felülvizsgálták. Ez adja a keretét az Unió valamennyi hulladékos jogszabályának, például meghatározza a hulladék fogalmát (ami meglepően bonyolult téma), és megállapítja a hulladékkezelő létesítmények engedélyezésének általános követelményeit.

A jogszabály keretjellegeből fakad, hogy megváltoztatása hatással lesz más irányelvekre is, például befolyásolja bizonyos termékek és anyagok újrafeldolgozását. Az irányelv biztosít teret ahhoz is, hogy új európai célokat tűzzünk ki a hulladék mennyiségének csökkentésére és az újrafeldolgozás növelésére.

Mi az Európai Bizottság szándéka?

2005 decemberében a Bizottság indítványozta a Hulladék keretirányelv felülvizsgálatát (1), és elkészítette a Hulladékmegelőzés és újrafeldolgozás tematikus stratégiáját (2). A Bizottság saját állítása szerint javaslatainak az a célja, hogy Európa "újrahasznosító társadalom"-má („recycling society“) váljon. A felülvizsgálat azonban mégis arra ösztönösít, hogy melléktermékeket, másodnyersanyagokat vonjon ki a hulladékszabályozás alól, továbbá bizonyos típusú égetőműveket a "hasznosítás" kategóriájába soroljon át, ezzel támogatva az egyik legrosszabb hulladékkezelési mód további terjedését. Véleményünk szerint a Bizottság módosító javaslatai az újrafeldolgozás ellen hatnak, és egészen biztos, hogy nem jelentenek választ azokra a környezetvédelmi kihívásokra, amelyekkel Európa és a világ szembenéz.

A kulcskérdések

Azt gondoljuk, hogy Európa hulladékpolitikájának azt a hosszú távú célt kell maga elé kitűznie, hogy fokozatosan elkerüljük a hulladékok keletkezését – vagyis amennyire lehetséges, biztosítsuk a hulladék képződésének megelőzését, a még így is keletkező hulladékokat pedig használjuk vagy dolgozzuk fel újra illetve komposztáljuk. Ezeknek a céloknak az elérése kihívást fog jelenteni, és az ipar részéről újításokat igényel, de az így kialakuló szemlélet az egész bolygó számára értéket jelent egy olyan világban, ahol az erőforrások egyre szűkösebben állnak rendelkezésre. Az ipar hatékonyságának javulása növelni fogja az európai gazdaság versenyképességét is.

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk, hogy véleményünk szerint melyek azok a kritikus pontok, amelyeken javítani kell (részletek a következő fejezetben találhatóak).

- **Az ötlépcsős hulladék hierarchiát** (megelőzés, újrahasználat, újrafeldolgozás, hasznosítás, ártalmatlanítás) **egyértelműen meg kell fogalmazni**, világosan különbséget kell tenni a különböző szinteken levő hulladékkezelési módok között. Az ötlépcsős hierarchiának mindemellett kötelező érvényűnek kell lennie, hiszen ha csak laza útmutatásul szolgál, akkor nem éri el célját. A Bizottság ezzel szemben olyan háromlépcsős hierarchiát javasolt, amelyben az újrahasználat, az újrafeldolgozás és a hasznosítás ugyanazon a szinten áll.
- **A Bizottság által javasolt hulladékmegelőzési folyamatot meg kell erősíteni és tovább kell fejleszteni.** Ez a következőket jelenti: a „megelőzés“-t világosan kell definiálni és 2012-re meg kell állítani a keletkező hulladék mennyiségének növekedését. Egy olyan folyamatot kell elindítani, amelynek fő célja a legjobb gyakorlatok terjesztése, valamint megfelelő hulladékpolitikai intézkedések kialakítása.
- **Az újrafeldolgozást egész sor intézkedéssel támogatni kell.** A legfontosabbak: 2020-ig fokozatosan meg kell szüntetni minden olyan hulladék égetését vagy lerakását, amely újrahasználható, újrahasznosítható vagy komposztálható, célként

kell kitűzni, hogy 2020-ra az EU szintjén 70%-os legyen az újrafeldolgozás aránya ('recycling society'), kötelezővé kell tenni, hogy 2015-ig a hulladék előkezelése során minden újrahasznosítható anyagot vonjanak ki a vegyes hulladékból, és kötelezővé kell tenni, hogy 2015-ig válogassák szét vagy válogatva gyűjtsék a legfontosabb újrahasznosítható hulladékokat és anyagokat.

- **Meg kell követelni, hogy a hulladékégetők a lehető leghatékonyabbak legyenek, de nem szabad átsorolni őket a hasznosítás kategóriájába.** Minden olyan próbálkozás, amely arra irányul, hogy az égetőműveket az 'ártalmatlanítás' kategóriájából átsorolják a 'hasznosítás' kategóriájába (ahogy azt a Bizottság javasolja), csökkenti az újrafeldolgozás lehetőségeit és az ebbe fektethető források arányát, pedig erőforrás- hatékonyság, munkahelyteremtés és éghajlatkímélés szempontjából ez a jobb megoldás. Ez az átsorolás azt is megkönnyítené, hogy a hulladékokat a tagállamok határain kívül működő égetőművekbe szállítsák, és a strukturális alapok forrásait is elvonná az újrafeldolgozás fejlesztésétől – ezt elfogadhatatlannak tartjuk.
- **Egyes termékek és anyagáramok esetében továbbra is jogszabályi intézkedésekkel** (pl. Biohulladékok komposztálásáról szóló irányelv) **kell segíteni a hulladék mennyiségének csökkenését.** Alkalmazni kell a termék alapú termelői felelősség elvét is, ezzel kötelezve a gyártókat arra, hogy termékeiket újrahasználatóvá, újrahasznosíthatóvá vagy tartósabbá tegyék. Azt, hogy egy adott hulladéktípus mikor kerüljön ki a hulladékokra vonatkozó szabályozás alól (azaz mikor nem nevezzük többé hulladéknak), nem antidemokratikus bizottsági eljárások során, hanem nyílt demokratikus folyamatban kell meghatározni.

A Föld Barátai (Friends of the Earth, FoE) és az Európai Környezetvédelmi Iroda (European Environmental Bureau, EEB) nemzetközi környezetvédelmi szervezetek ezzel kapcsolatos véleményünket több helyen is alaposabban kifejtették (3,4,5).

Mi történik most, és hogyan fog megszületni a végső döntés?

Az Unió környezetvédelmi miniszterei (a Környezetvédelmi Tanács) júniusban döntöttek a Tematikus stratégiáról, a Hulladék Keretirányelvet pedig várhatóan decemberi ülésükön tárgyalják. A finn uniós elnökség szándéka eredetileg az volt, hogy ezen az ülésen politikai megegyezés szülessen. Az már egyértelmű, hogy ez nem fog megtörténni, de azt még nem lehet tudni, hogy az ülésen szakmapolitikai döntésre sor kerül-e.

A Parlament Környezetvédelmi Bizottsága az első olvasat szavazását november 28-án tartja. Számos olyan kérdésről fognak szavazni, amely az irányelvet kulcsfontosságú pontokon javíthatja. Nevezetesen:

- Hulladékmegelőzés: sok módosító indítvány javasolja hulladékmegelőzési cél kitűzését (a növekedés megállítását 2012-re), valamint egy olyan összehangolt

folyamat elindítását, melynek célja a legjobb hulladékmegelőzési gyakorlatok átvétele, és további szakmapolitikai intézkedések és újabb célok kidolgozása.

- Újrafeldolgozás: több módosító indítvány lényegretörőbb intézkedésekkel segítené az újrafeldolgozási arányok javulását és a maradék hulladék keletkezésének elkerülését.

A Parlament számos rossz irányba ható módosító indítványt is tárgyal, köztük olyanokat is, amelyek célja, hogy különféle anyagokat kivonjanak a hulladékgazdálkodási szabályozás alól, például olyan módon, hogy melléktermékként definiálják őket.

A várható menetrend a következő:

- 2006. november 28: A Parlament Környezetvédelmi Bizottságában a képviselők a felülvizsgált Keretirányelv első olvasatáról szavaznak.
- 2006. december 18: A környezetvédelmi miniszterek (a Környezetvédelmi Tanácsban) tárgyalnak a jogszabályról.
- 2007 február közepe: A teljes Európai Parlament szavaz arról, hogy első olvasatban mi az álláspontja a Bizottság javaslatáról és a módosító indítványokról.
- 2007 június: A Tanács közös álláspontot alakít ki a Parlament első szavazásáról, a környezetvédelmi miniszterek ezt hagyják jóvá (vagy utasítják el).
- 2007 vége - 2008 eleje: Az Európai Parlament és a tagországok közötti nézetkülönbségek feloldása a második olvasat során, amelybe további szavazások is beletartoznak. A megegyezés érdekében a szavazások után további kompromisszum kialakítására törekedhetnek.
- 2008: Amint az Európai Parlament és a tagországok egyetértésre jutottak, az új irányelvet véglegesítik. Ezután mind a 27 EU tagállamban lefordítják és beillesztik a nemzeti joganyagba.

II. A KULCSKÉRDÉSEKRŐL RÉSZLETESEBBEN

1. kulcskérdés: A hulladék hierarchia

A Bizottság háromlépcsős hulladék hierarchiát javasol, amely első helyre a megelőzést teszi, azután az újrahasználat, az újrafeldolgozás és a hasznosítás azonos szinten állnak, legalul pedig az ártalmatlanítás található.

Úgy gondoljuk, hogy a hulladékpolitikát a régen meghonosodott hulladék hierarchiának kell irányítania (csökkentés > újrahasználat > újrafeldolgozás és komposztálás > energiahasznosítás > ártalmatlanítás). Elfogadjuk, hogy bizonyos

kivételes esetekben, amikor a környezetvédelmi előnyök nyilvánvalóan bizonyíthatóak, az életciklus elemzés felhasználásával a hierarchia rugalmasabban alkalmazható, de ez csak a kivételt erősítő szabály lehet.

Sok tanulmány kimutatta az ötlépcsős hierarchia hatékonyságát, ilyen pl. az Egyesült Királyság kormánya részére készített ERM tanulmány (7). Ez a hierarchia a hulladékpolitika kulcsfontosságú része sok országban, például az Egyesült Királyságban is (6).

2. kulcskérdés: Hulladékmegelőzés

A hulladékmegelőzésről mindig elismerik, hogy a hulladékpolitikán belül elsőbbséget élvez. Ez szerepelt már az eredeti, 1975-ben elfogadott Hulladék keretirányelvben is. Ám ennek gyakorlati megvalósítása sok kívánnivalót hagy maga után, annak ellenére, hogy környezetvédelmi előnyei nyilvánvalóak.

A jelenlegi átdolgozott változatban a Bizottság azt javasolja a tagállamoknak, hogy készítsenek megelőzési programokat és fogalmazzanak meg ezzel kapcsolatos célokat. Azt gondoljuk, hogy ez az intézkedés *önmagában* nem elegendő a megelőzési elősegítésére.

Az általunk ajánlott javításoknak három kulcseleme van:

- 2012-re meg kell állítani az összes hulladék mennyiségének növekedését. Véleményünk szerint ez a cél elérhető és ésszerű, hiszen a települési hulladékok mennyisége néhány tagországban már stagnál. Azt javasoljuk, hogy uniós szintű folyamat során határozzák meg a 2012 utáni csökkentési célokat, és az elérésükhöz szükséges intézkedéseket.
- Hatékony EU-szintű folyamatra van szükség az információk és a legjobb gyakorlatok terjesztésére. Ki kell dolgozni olyan szakmapolitikai intézkedéseket (pl. a termékek ökológiai tervezését - eco-design), amelyek segítik a tagállamokat abban, hogy megvalósíthassák megelőzési céljaikat.
- Különleges figyelmet kell fordítani a maradék hulladék elkerülésére, ez ugyanis támogatná a következő pontban megfogalmazott javaslatainkat. Uniós

Néhány megjegyzés a fontosabb fogalmakhoz

Hulladék:

A hulladék meghatározása bonyolult téma, de az EU jogszabályai alapvetően úgy határozzák meg, hogy hulladék az, amit a tulajdonosa elhagy.

Hasznosítás kontra ártalmatlanítás:

A hasznosítás kontra ártalmatlanítás vita talán nagyon összetettnek látszik, azonban a veleje meglehetősen egyszerű, hiszen a különféle hulladékkezelési módszerekhez való viszonyunkat mutatja. Ha egy folyamatot hasznosításnak írnak le, az a piacnak erős pozitív jelzést ad. Valami olyanról van szó, amit ösztönözni akarunk. Ilyen pl. az anyagok hasznosítása, mint a papír újrafeldolgozása. A hasznosítás valami olyan, amit megpróbálunk elősegíteni, az ártalmatlanítás valami olyan, amit megpróbálunk elkerülni.

Újrafeldolgozás és komposztálás:

Érdemes megjegyezni, hogy az újrafeldolgozás EU által használt definíciójába beletartozik a komposztálás

szintű folyamatban kell meghatározni azokat az intézkedéseket, amelyek hozzájárulhatnak a maradék hulladék mennyiségének fokozatos csökkentéséhez. (Maradék hulladék az, amit nem lehet megelőzni, újrahasználni, újrafeldolgozni vagy komposztálni.)

3. Kulcskérdés: Újrafeldolgozás

Újrafeldolgozással erőforrásokat takarítunk meg (például fémeket, erdőket, olajat, stb.), hiszen az újrafeldolgozás energiahatékonysága általában jobb, mintha nyersanyagból gyártunk termékeket. Mindemellett az éghajlatváltozást okozó gázkibocsátást is csökkenteni tudjuk. Ezt a következtetést erősítette meg egy minapi tanulmány, amelyet a világ egyik legnagyobb nemzetközi tanácsadó cége, az ERM készített az Egyesült Királyság kormánya részére (7), és egy másik brit tanulmány, amelyet a kormány által finanszírozott Hulladék és Erőforrások Akcióprogram (8) részére készítettek. Az utóbbi következtetése így szól:

“Újrafeldolgozással az Egyesült Királyságban más hulladékkezelési módokhoz képest jelenleg évente 10-15 millió tonna CO₂-dal egyenértékű üvegházhatású gáz kibocsátását kerüljük el.”

Sajnos ezt a tényt gyakran semmibe veszik, amikor hibásan leegyszerűsítve kijelentik, hogy a hulladék égetése csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását. Például a Föld Barátai részére nemrég készített tanulmány kimutatta, hogy egy hulladékból elektromos energiát előállító égetőmű valójában a megtermelt energia egységére számítva 33 %-kal több fosszilis tüzelőanyagból származó CO₂-ot bocsát ki, mint egy gáztüzelésű hőerőmű (9).

A Bizottság előterjesztésében nagyon kevés az újrafeldolgozással foglalkozó intézkedés. Elsősorban arra összpontosítanak, hogy bizottsági eljárás során definiálják az „melléktermék” fogalmát, elvileg annak érdekében, hogy az újrafeldolgozott termékek piacát növeljék. Ezzel a szemlélettel kapcsolatban két alapvető aggodalmunk van:

- Nem gondoljuk, hogy az újrafeldolgozás támogatásához elegendők a piacfejlesztési intézkedések. Az elhasznált alumínium dobozok tömörítés nélkül tonnánként körülbelül 800 angol fontot érnek, az Egyesült Királyságban mégis kevesebb mint 50%-uk kerül újrafeldolgozásra. Azok az országok, ahol az alumínium dobozok újrafeldolgozásának aránya nagyon magas (>90%), vagy betétdíj rendszerrel vagy nagyon hatékony újrahasznosítási programokkal érik ezt el. Ez a példa azt mutatja, hogy a piac önmagában nem elegendő a magas újrafeldolgozási arány eléréséhez.
- Nem támogatjuk, hogy a hulladék/nem hulladék elkülönítést bizottsági tárgyalások során határozzák meg. Úgy gondoljuk, hogy az EU-nak ehelyett inkább anyag- és termékspecifikusabb újrafeldolgozási irányelveket kellene kidolgoznia. Az Anglo-Welsh Környezetvédelmi Ügynökség tapasztalata a komposztálási szabványok kialakításában bebizonyította, hogy a fent említett

elkülönítés bonyolult folyamat, s nem csak a végtermék minőségének kérdése. Ellenőrizni kell a 'bemenő anyagok' minőségét is (például ebben az esetben a keletkezés helyén történő válogatást), és azt is, hogy a terméket hol használják fel (10).

A növekvő mértékű újrafeldolgozásnak fontos szerepe van Európa fenntarthatóságának javításában, ezért a Föld Barátai és az EEB egy módosító javaslat csomagot terjeszt elő, annak biztosítása érdekében, hogy az irányelv valóban változást hozzon. Ezeknek a módosításoknak a kulcselemei a következők:

- 2020/2025-re tiltsák be az újrahasználatos, újrafeldolgozható és komposztálható anyagok lerakását vagy égetését, kivéve azokat az eseteket, mikor egyértelműen bebizonyítható, hogy az adott anyag esetében a lerakás vagy az égetés környezetvédelmi szempontból a legjobb megoldás.
- A tagállamokat kötelezzék arra, hogy kerüljék el minden olyan hulladék képződését, amelyet nem lehet újrahasználni, újrafeldolgozni vagy komposztálni.
- Követeljék meg, hogy a legfontosabb újrafeldolgozható anyagokat szelektíven gyűjtsék, vagy gyűjtés után válogassák szét. Az újrafeldolgozható anyagok csak akkor válnak értékessé, ha elkülönítik őket a vegyes hulladéktól.
- Követeljék meg, hogy 2015-re valósuljon meg hulladékok lerakás vagy égetés előtti előkezelése, vagyis távolítsák el belőlük az újrafeldolgozható anyagokat.
- 2020-ra uniós szinten valósuljon meg az összes hulladék 70%-ának újrafeldolgozása (a 'recycling society' cél megvalósítása).

4. kulcskérdés: Mi az a hulladék?

A hulladékpolitika szempontjából a definíciók rendkívül fontosak, ugyanakkor ez az egyik legbonyolultabb terület. Örömmel fogadtuk azt a tényt, hogy a Bizottság a hulladék fogalmának meghatározását nem bocsátotta vitára.

Ugyanakkor komoly aggodalommal figyeljük azokat a javaslatokat, amelyek oda vezetnének, hogy számos hulladékot "melléktermék"-ké nyilvánítanának, és egyszerűen kivennék őket a hulladék fogalmából, s ezzel a hulladékokra vonatkozó szabályozás alól. Megítélésünk szerint az ilyen módosító javaslatok csökkentenék az emberek és a környezet védelmének szintjét, ezért - az elővigyázatosság elve alapján - csak szigorú eljárás során, konkrét esetekre szabad ezt engedélyezni.

5. kulcskérdés: Mi az a hasznosítás?

Annak meghatározása, hogy mely folyamatokat nevezhetjük hasznosításnak (és ezáltal milyen folyamatokat támogatunk) döntő fontosságú. Ha ezzel kapcsolatban rossz döntések születnek, akkor a rendszer a hulladék és az erőforrások rossz

hatásfokú (pazarló) felhasználását fogja ösztönözni.

A Bizottság erre a témára vonatkozó előterjesztésével kapcsolatban két súlyos aggályunk van:

- A Bizottság a 'hasznosítás'-ra nagyon tág definíciót javasol, ami pusztán arra alapoz, hogy a hulladékkal valamilyen forrást helyettesítünk-e (a gazdaságban általában). Ez a meghatározás nem veszi figyelembe, hogy az adott anyag szempontjából mi a legjobb környezetvédelmi megoldás. Ez az – egyetlen kritériumra alapozó - megfogalmazás megengedné, hogy 'hasznosítás'-nak tekintsenek olyan tevékenységeket is, amelyek csak kis mennyiségű energia megtakarításával vagy előállításával járnak – még abban az esetben is, ha egyébként jelentős környezeti károkat okoznak.
- A Bizottság javaslatának értelmében ennek az egy szempontú minősítésnek (energiahatékonysági küszöb) az alapján kellene eldönteni, hogy egy adott égetőművet a 'hasznosítás' vagy az 'ártalmatlanítás' kategóriájába soroljuk-e. Ez a megközelítés azonban ellentétben áll az Európai Bíróság jogértelmezésével, amely az adott létesítmény “elsődleges céljának” figyelembe vételén alapul (további részletek a *Kérdések és válaszok* fejezetben). Úgy gondoljuk, hogy a hulladékégetők hatékonyságának kérdésével két másik irányelvnek, az IPPC (Integrált szennyezés-megelőzésről és csökkentésről szóló irányelv) és a Hulladékégetési irányelvnek kell foglalkozni a– ezek flülvizsgálatára 2007-ben kerül sor.

Felismerve, hogy ez egy nagy jelentőségű kérdés, az alábbiakat javasoljuk:

- Egy több kritériumon alapuló 'hasznosítás' definícióra van szükség. Figyelembe kell vennie a következőket is: a forráshatékonyságot, a környezeti hatások csökkentését, a szennyező anyagok keletkezésének és terjedésének minimalizálását. A 'hasznosítás' státusz csak a legjobb hulladékkezelési gyakorlatokat (pl. szelektív gyűjtést) alkalmazó eljárásokat illeti meg.
- Az irányelvnek az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően szintén az 'elsődleges cél' megközelítést kell alkalmaznia. Az égetők létesítésének elsődleges célja inkább a hulladékok ártalmatlanítása, semmint energia vagy hő termelése (hiszen ha nem lenne hulladék, nem vásárolnának működésükhöz más fűtőanyagot, pl. szenet...stb.).
- Minden további szempontot csak demokratikus úton történő egyeztetési folyamat során szabad a definícióba bevenni.

III. KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

Ha azt akarjuk, hogy a hulladékok ne a lerakókra kerüljenek, akkor nincs szükség arra, hogy egyes hulladékégetőket átsoroljunk a hasznosítás

kategóriájába?

A hatástanulmányban (11) a Bizottság azt állítja, hogy *“egyres aggodalmak szerint, ha az égetés ugyanabban a kategóriában van, mint a lerakás, akkor néhány önkormányzat kísértést fog érezni, hogy az olcsóbb megoldást (a lerakást) válassza, ami viszont károsítja a környezetet.”*

Valójában a hulladéklerakásról szóló irányelvben jogi követelményként szerepel, hogy a biológiailag lebomló hulladékot el kell téríteni a lerakókról, ha ezeket a célkitűzéseket megszegik, az Európai Bizottság bírságot állapíthat meg. Ha egy tagország ezt el akarja kerülni, akkor biztosítania kell, hogy önkormányzatai gondoskodjanak a biológiai hulladékok kivonásáról. (2001-ben a Bizottság közel 4,8 millió €-ra bírságolta Görögországot egy olyan lerakó miatt, amely nem felelt meg az EU hulladékokkal foglalkozó jogszabályainak.) (12)

Miért nem elég, hogy az égetőműveket arra ösztönzik, hogy hatékonyabbak legyenek?

A Bizottság azt állítja, hogy az energiahatékonyságra vonatkozó formulájuk alapján *“csak a leghatékonyabb égetőműveket fogja a hasznosító létesítmények közé sorolni... ez a jövőendő hulladékégető művek számára erős ösztönzést jelent energiahatékonyság növelésére.”* (13)

Valójában a javasolt számítás nemcsak a leghatékonyabb égetőket sorolja a hasznosítás kategóriájába, a BAT (legjobb elérhető technológia) előírása pedig az IPPC (Integrált szennyezés-megelőzésről és csökkentésről szóló irányelv) feladata. Az égetőművek szabályozásával a Hulladékégetési irányelv is foglalkozik.

Az Eunomia tanácsadó cég elemezte a Bizottság energiahatékonysági képletét, és az alábbi következtetésre jutott (14):

- *“a meglévő jogszabályok, a Hulladékégetési irányelv és az IPPC irányelv, ténylegesen megkövetelik az égetőművektől, hogy intézkedjenek a hő felhasználásáról “amennyire csak képes”. Ez a feltétele annak, hogy egyáltalán engedélyezzék működésüket.*
- *“elméletben létezhet olyan égetőmű, amely egyrészt teljesíti a Bizottság hatékonysági küszöbét, amely biztosítaná számára, hogy a “hasznosítás” kategóriájába tartozzon, annak ellenére, hogy nem engedélyeznék az üzemelését, mert nem nyerne vissza annyi energiát amennyire képes.”*

Igaz, hogy a hulladékégetők megújuló energiát termelnek, és ezáltal segítenek az éghajlatváltozás elleni harcban?

Nem. Az égetők vegyes hulladékot égetnek, amely egyrészt fosszilis tüzelőanyagokból (pl. műanyagok), másrészt biológiai eredetű anyagokból származik. Ezekből az anyagokból rossz hatékonysággal tudnak energiát előállítani,

mert ezeket a berendezéseket eredetileg vegyes hulladék elégetésére tervezték, és sok légszennyezés csökkentő berendezéssel kell felszerelni őket.

A kutatások kimutatták (9), hogy egy csak elektromos áramot termelő égetőmű 33%-kal több fosszilis tüzelőanyagból származó CO₂-ot bocsát ki, mint egy gáztüzelésű hőerőmű. Ha az égetőműből származó hőenergiát is fölhasználják, akkor a kibocsátása hasonló egy gázüzemű erőműhöz – ami aligha nevezhető megújulónak! Az elemzés eredménye még negatívabb, ha újrahasznosítható anyagokat égetnek, mert a kutatás szerint az éghajlatváltozás szempontjából az újrafeldolgozás majdnem mindig kedvezőbb, mint az égetés (8).

Vannak olyan hulladékkezelési technológiák, amelyek során 100%-ban megújuló energia nyerhető. Ezek közül az egyik legjobb a keletkezési helyen szétválogatott ételhulladék anaerob kezelése. A technológia lényege, hogy a háztartásokban és a cégeknél külön gyűjtik és fermentálják az ételhulladékot. A folyamat során metán alapú biogáz keletkezik, amely energiatermelésre vagy járművek hajtására használható. Ráadásul talajjavító anyag is keletkezik, amelyet a mezőgazdaságban lehet felhasználni.

Az Európai Bizottságnak a Környezetvédelmi Bizottsághoz küldött levele foglalkozott az égetőművek átsorolásának hatásával kapcsolatos valamennyi kérdéssel, nem?

A Bizottság azt állította, hogy az átsorolás (ártalmatlanítás/hasznosítás)ügyét bemutatták a hatástanulmányukban és a Környezetvédelmi Bizottságnak küldött levelükben. Azonban ezeknek a dokumentumoknak súlyos hiányosságai vannak. Néhány példa:

- Nem elemezték, hogy az égetés támogatása hogyan fog hatni az újrafeldolgozásra, annak ellenére, hogy sok példa van a negatív hatásokra.
- A levél majdnem teljes egészében egy olyan ipari tanulmányon alapul, amely nem hozzáférhető teljes egészében (pl. nem tudni, melyek az érintett égetők) és nyilvánvalóan nem készült hozzá független szakértői bírálat.
- Nem elemezték az égetők hatékonyságnövelésének egyéb lehetőségeit, például a Hulladékégetési irányelv vagy az IPPC módosítását, annak ellenére, hogy a Hulladékégetési irányelv felülvizsgálatát 2007-re tervezik.
- Nem elemezték, hogy a hulladékok lerakókról történő eltérítésére miért a széndioxidot kibocsátó égetés a legjobb módszer, ahelyett, hogy a lerakók szabálytalan üzemeltetését a Hulladéklerakási irányelv alapján bírságoznák, vagy elősegítenék a biohulladék gyűjtést és a komposztálást (pl. egy Biohulladék irányelv formájában).

De az adatok nem azt mutatják, hogy a magas égetési arány magas újrafeldolgozási aránnyal jár együtt?

Nem, amit az adatok mutatnak az az, hogy azok a tagországok, amelyekben kismértékű a hulladéklerakás vagy amelyek a többi országnál hamarabb döntöttek úgy, hogy felhagynak a hulladéklerakással, azok magasabb újrafeldolgozási és égetési arányt tudnak felmutatni, mint azok a tagállamok, ahol ez nem történt meg.

Égetéssel nem lehet magas újrafeldolgozási arányokat elérni. Gyűjtési rendszerekbe, piacfejlesztésbe és ösztönző rendszerekbe kell befektetni (például betétdíjas - visszaváltó rendszerekbe). Valamennyi olyan ország, amelyben magasak az újrafeldolgozási arányok (pl. Ausztria, Hollandia, Németország, Dánia) ezt hatékony szelektív gyűjtés és újrafeldolgozási politika révén érték el, nem pedig nagy hulladékégetési kapacitással. Valójában az Eurostat adatai szerint Ausztriában az újrafeldolgozási arány 64%, ami Európában az egyik legmagasabb érték, míg az égetés aránya kisebb, mint 11%.

Az Eurostat számai (15) azt mutatják, hogy 2003-ban Franciaország hulladékának 34%-át égette el, és 27%-át dolgozta fel újra, míg Angliában az újrafeldolgozási arány ugyanekkora volt, de az égetés aránya sokkal alacsonyabb, csak 10 %. Ez azt mutatja, hogy a nagyobb égetési kapacitás nem vezet magasabb újrafeldolgozási arányokhoz. Valójában az újrafeldolgozási arányok Angliában az utóbbi időben indultak gyors növekedésnek, ami annak köszönhető, hogy emelkedtek a szelektív gyűjtésre fordított beruházások, és ehhez járultak az újrafeldolgozó és komposztáló infrastruktúrára fordított beruházások, valamint az újrahasznosítandó anyagok piacának erőteljesebb fejlesztése (16).

A hosszú távú szerződéssel működő nagy égetőművek aktívan versenyeznek az újrafeldolgozással a hulladékokért, és leállíthatják a hulladékmegelőzésre irányuló törekvéseket. Ez különösen jellemző azokra az országokra – mint az Egyesült Királyság és sok új tagország – ahol az égetőműveket magáncégek hosszú távú (25-60 éves) szerződések alapján üzemeltetik, ez ugyanis állandó mennyiségű hulladékot igényel.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

A mostani hulladékpolitikai felülvizsgálat reális lehetőséget biztosít arra, hogy Európában megteremtsük az erőforrások hatékonyabb és fenntarthatóbb használatát. Sajnos a Bizottság javaslatai nem reagálnak erre a kihívásra, és úgy tűnik, hogy inkább az égetés elősegítésére összpontosítanak. Ráadásul ez az előterjesztés nem foglalkozik a hulladékgazdálkodás valódi hiányosságaiival, ami pedig sok EU tagállamot érint.

A Föld Barátai európai szervezete és az EEB számítanak az Európai Parlament tagjaira és az Európai Unió kormányaira, hogy tökéletesítik ezt a javaslatot. Ez biztosíthatja, hogy segítségével Európa valóban a helyes irányba fordulhat, amely

támogatja a fenntarthatóbb jövőbe vezető újításokat.

Kapcsolatok és honlapok

<http://www.eeb.org/activities/waste/Index.htm>

http://www.foeeurope.org/activities/waste_management/index.htm

Melissa Shinn

EEB Waste Policy Officer,

melissa.shinn@eeb.org,

+ 32 2 289 13 08

Dr A. Michael Warhurst,

Senior Campaigner, Waste & Resources,

Friends of the Earth England, Wales and Northern Ireland

michael.warhurst@foe.co.uk

+44 20 7566 1685

Martin Konecny

EU Funds project Coordinator

Friends of the Earth Europe/CEE Bankwatch

martin.konecny@foeeurope.org

+32 2 542 0185

Hivatkozások

1“Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on waste (presented by the Commission)”, European Commission COM 2005 (667), 21st December 2006.

http://ec.europa.eu/comm/environment/waste/pdf/directive_waste_en.pdf

2“Taking sustainable use of resources forward: A Thematic Strategy on the prevention and recycling of waste”, European Commission COM 2005 (666), 21st December 2006.

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0666en01.pdf

3“Creating a new waste policy: Promoting sustainability through innovation and efficient use of resources”, Friends of the Earth, May 2006

http://www.foeeurope.org/publications/2006/Waste_Briefing_May2006.pdf

4“Achieving the ‘Low waste and Recycling Society’: EEB amendment recommendations on the Commission proposal to amend the Waste Framework Directive COM(2005)607”

<http://www.eeb.org/activities/waste/EEB-amendment-recommendations-on-the-Waste-Directive-072006-final.pdf>

5“Stopping the Waste: Setting a long term direction for EU waste policy”, Friends of

the Earth, Sep 06

http://www.foeurope.org/activities/waste_management/FoE_pres_WasteHearing_Sep06.pdf

6 “Review of England’s Waste Strategy: A Consultation Document”, DEFRA, February 2006

<http://www.defra.gov.uk/corporate/consult/wastestratereview/review-consult.pdf>

7 “Impact of Energy from Waste and Recycling Policy on UK Greenhouse Gas Emissions, Final Report for Defra”, ERM, January 2006.

<http://www.defra.gov.uk/ENVIRONMENT/waste/strategy/pdf/ermreport.pdf>

8 “Environmental benefits of recycling: An international review of life cycle comparisons for key materials in the UK recycling Sector”, Waste & Resources Action Programme, 2006.

http://www.wrap.org.uk/downloads/LCA_report_Executive_Summary_May_2006.598516be.pdf

9 “Dirty Truths: Incineration and Climate Change”, Friends of the Earth, May 2006.

http://www.foe.co.uk/resource/briefings/dirty_truths.pdf

10 [http://www.environment-](http://www.environment-agency.gov.uk/yourenv/consultations/1486733/?version=1&lang=_e)

[agency.gov.uk/yourenv/consultations/1486733/?version=1&lang=_e](http://www.environment-agency.gov.uk/yourenv/consultations/1486733/?version=1&lang=_e)

11 “Impact Assessment on the Thematic Strategy on the prevention and recycling of waste and the immediate implementing measures”, European Commission SEC (2005) 1682, 21st December 2005

http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/ia_waste.pdf

12 “Legal Actions Announced Over EU Waste Rules”, ENDS Environmental Daily, 30th July 2001

<http://www.endseuropedaily.com/articles/index.cfm?action=article&ref=10384>

13 “Additional information concerning the impacts of the proposed classification of municipal waste incinerators as recovery installations using an energy-efficiency threshold”, Letter from Commission Dimas to Karl-Heinz Florenz, Chair of Environment Committee, 24th August 2006.

14 “A changing climate for energy from waste?”, Eunomia Consulting, May 2006

http://www.foe.co.uk/resource/reports/changing_climate.pdf

15 “Municipal Waste Management Statistics 2005/2006”, DEFRA press release, 16th November 2006

<http://www.defra.gov.uk/news/2006/061116a.htm>

16 For more details, see the “*Waste and Resources Action Programme*” web site,

www.wrap.org.uk